

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Sžo/36/2016
Identifikačné číslo spisu:	1014201288
Dátum vydania rozhodnutia:	04.10.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Zemková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1014201288.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Zemkovej PhD. a zo sudkýň JUDr. Nory Halmovej a JUDr. Petry Příbelskej PhD. v právnej veci navrhovateľky: T. V., bytom G., proti odporcovi: Centrum právnej pomoci, kancelária Hlohovec, so sídlom M. R. Štefánika 1, Hlohovec, o opravnom prostriedku navrhovateľky proti rozhodnutiu odporcu Sp.zn. 5213/2014, Č.k. KaHC-21737/5213/2014-44095/2014 zo dňa 29. júla 2014, konajúc o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č.k. 9Sp 66/2014-75 zo dňa 26. mája 2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č.k. 9Sp 66/2014-75 zo dňa 26. mája 2015 m e n í tak, že rozhodnutie odporcu Sp. zn. 5213/2014 zo dňa 29. júla 2014 z r u š u j e a vec v r a c i a odporcovi na ďalšie konanie.

Navrhovateľke právo na náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1.

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Bratislave podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) potvrdil rozhodnutie odporcu (ďalej aj „Centrum“) a navrhovateľke náhradu trov konania nepriznal.

Napadnutým rozhodnutím odporca navrhovateľke nepriznal nárok na poskytnutie právnej pomoci s poukazom na § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z.z., v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 327/2005 Z.z.“). Odporca tak rozhodol z dôvodu, že nebola vylúčená zrejma bezúspešnosť sporu, čím žiadateľka nespĺnila jednu z troch kumulatívnych podmienok na priznanie nároku na právnu pomoc.

Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že odporca dostatočne zistil skutkový stav

veci a na jeho základe vyvodil správny právny záver, s ktorým sa stotožnil. Navrhovateľka podľa krajského súdu nespĺňa jednu zo zákonom stanovených podmienok, a to skutočnosť, že nie je možné vylúčiť zrejmu bezúspešnosť sporu. Nepriznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci osobe, u ktorej ide o zrejmu bezúspešnosť sporu je plne v medziach zákona o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi.

V prejednávanej veci navrhovateľka žiadala o poskytnutie právnej pomoci za účelom podania dovolania. V tejto súvislosti krajský súd uviedol, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorý môže účastník konania podať len v prípade, že vyčerpal riadne opravné prostriedky a sú splnené podmienky na podanie dovolania. Vo veci navrhovateľky nie je dovolanie prípustné. Podať dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je možné, iba ak sa jedná o uznesenie uvedené v § 239 ods. 1, 2 O.s.p. V prípade navrhovateľky sa však jedná o uznesenie uvedené v § 239 ods. 3 O.s.p., proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

2.

Proti tomuto rozsudku podala navrhovateľka odvolanie v lehote ustanovenej zákonom, následne doplnené na základe uznesenia krajského súdu č.k. 9Sp/66/2014-85 zo dňa 23.09.2015 podaním doručeným súdu dňa 05.10.2015.

Navrhovateľka v odvolaní uviedla, že žiada preskúmať rozhodnutie odporcu v plnom rozsahu a žiada o priznanie advokáta. Upozornila, že dala splnomocnenie v plnom rozsahu na jej zastupovanie v dedičskom konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava II a na Krajskom súde v Bratislave, vedené pod sp.zn. 14C/66/2010 a 46D/81/2010, na prevod celého jej dedičského podielu na dcéru, pre ktorú žiada priznať advokáta od Centra právnej pomoci.

3.

Odporca využil svoje právo, k odvolaniu navrhovateľa sa písomne vyjadriť. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil.

Odporca vo vyjadrení ďalej uviedol, že odvolanie navrhovateľky je nejasné, navrhovateľka neuvádza žiadne skutočnosti, na základe ktorých by malo Centrum nesprávne rozhodnúť o jej žiadosti. Navrhovateľka podľa odporcu neuviedla žiaden odvolací dôvod, rovnako neuviedla, v čom vidí nesprávnosť postupu a rozhodnutia súdu.

Navrhovateľka žiadala, aby jej súd priznal nárok na poskytovanie právnej pomoci z dôvodu nezamestnanosti jej dcéry, resp. z dôvodu nízkeho starobného dôchodku navrhovateľky. Keďže dcéra navrhovateľky nie je nezaopatreným dieťaťom, nie je považovaná za spoločne posudzovanú osobu a Centrum pri posudzovaní materiálnej núdze navrhovateľky nebralo do úvahy príjem jej dcéry. Materiálnu núdzu navrhovateľky Centrum a taktiež krajský súd nikdy nespochybnili, avšak nárok na poskytnutie právnej pomoci jej nebol priznaný z dôvodu, že nebola vylúčená zrejma bezúspešnosť sporu - jedna z troch kumulatívne stanovených podmienok na priznanie nároku na právnu pomoc.

K žiadosti navrhovateľky o priznanie právnej pomoci pre jej dcéru odporca uviedol, že dcéra navrhovateľky nebola účastníčkou konania o nároku na poskytnutie právnej pomoci, v ktorom tento nárok nebol navrhovateľke priznaný, a teda nie je aktívne legitimovaná byť účastníčkou konania o preskúmanie takéhoto rozhodnutia ani konania o odvolaní proti rozsudku súdu, ktorým rozhodol v konaní o preskúmanie takéhoto rozhodnutia.

4.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá

O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v rozsahu dôvodov uvedených v odvolaní (§ 212 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 O.s.p.) a po tom, ako bolo oznámenie o verejnom vyhlásení rozhodnutia zverejnené najmenej 5 dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke najvyššieho súdu www.nsud.sk, rozsudok verejne vyhlásil (§ 156 ods. 1, 3 O.s.p.).

Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z. fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, ak

- a) jej príjem nepresahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom,
- b) nejde o zrejmú bezúspešnosť sporu a
- c) hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčíslieť v peniazoch.

Podľa § 8 zákona č. 327/2005 Z.z. pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu centrum prihladne najmä na to, či právo nezaniklo uplynutím času, či sa právo nepremlčalo a či je žiadateľ schopný označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, ktoré sú dôležité na zistenie skutkového stavu.

Podľa § 4 ods. 1 písm. a/ zákona č. 327/2005 Z.z. na účely tohto zákona je právnou pomocou poskytovanie právnych služieb osobe oprávnenej podľa tohto zákona v súvislosti s uplatňovaním jej práv, ktoré zahŕňajú najmä právne poradenstvo, pomoc pri mimosúdnych konaniach, vrátane sprostredkovania riešenia sporov formou mediácie, spisovanie podaní na sudy, zastupovanie v konaní pred súdmi a vykonávanie úkonov s tým súvisiacich a úplné alebo čiastočné uhrádzanie nákladov s tým spojených.

Spornou skutočnosťou v prejednávanej veci je otázka zrejmej bezúspešnosti v spore podľa zákona o poskytovaní právnej pomoci.

Z obsahu administratívneho spisu senát odvolacieho súdu zistil, že navrhovateľka podala dňa 22.01.2014 žiadosť o poskytnutie právnej pomoci vo veci podania dovolania proti rozsudku Okresného súdu Bratislava II sp.zn. 14C/66/2010. Navrhovateľka zároveň požiadala aj o predbežné poskytnutie právnej pomoci. Rozhodnutím Sp.zn. 5213/2014, Č.k. KaHC-21737/5213/2014-24372/2014 zo dňa 05.05.2014 Centrum predbežne nepriznalo navrhovateľke nárok na poskytovanie právnej pomoci.

Centrum následne požiadalo o poskytnutie súčinnosti Okresný súd Bratislava II, konkrétne o zaslanie písomností súvisiacich s konaním sp. zn. 14C/66/2010. Na základe uvedeného bol Centru doručený Návrh na začatie konania, označený ako Zákaz nakladania s majetkom Ing. A. + opravený návrh, uznesenie Okresného súdu Bratislava II č. k. 14C/66/2010-361 zo dňa 29.06.2011, odvolanie voči tomuto uzneseniu, uznesenie Krajského súdu v Bratislave č.k. 2Co 201/2012-1341 zo dňa 31.07.2012, ako aj dovolanie voči uzneseniu krajského súdu.

Uznesením č. k. 14C/66/2010-361 zo dňa 29.06.2011 Okresný súd Bratislava II odmietol podanie navrhovateľky označené ako Zákaz nakladania s majetkom Ing. A. po tom, ako ju vyzval na odstránenie väd podania. Navrhovateľka podala voči predmetnému uzneseniu odvolanie, na základe ktorého Krajský súd v Bratislave uznesením č.k. 2Co 201/2012-1341 zo dňa 31.07.2012 potvrdil napadnuté uznesenie prvostupňového súdu, nakoľko mal za to, že podanie navrhovateľky obsahovalo nedostatok, pre ktorý nebolo možné v konaní pokračovať. Navrhovateľka svojou žiadosťou doručenou Centru dňa 22.04.2014 žiadala o poskytnutie právnej pomoci vo veci dovolania proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č.k. 2Co 201/2012-1341 zo dňa 31.07.2012.

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím, či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu, ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude

účastníkom konania s rovnakými právami, ako ten, o koho práva v konaní ide.

Úlohou správneho súdu pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti tretej hlavy Občianskeho súdneho poriadku je posudzovať, či správny orgán vecne príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúce vydaniu napadnutého rozhodnutia. V rámci správneho prieskumu súd teda skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v opravnom prostriedku, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia.

Z ustanovenia § 1 zákona č. 327/2005 Z.z. vyplýva jeho účel, a to vytvoriť systém poskytovania právnej pomoci a zabezpečiť jej poskytovanie v rozsahu ustanovenom týmto zákonom fyzickým osobám, ktoré v dôsledku svojej materiálnej núdze nemôžu využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv a prispieť k predchádzaniu právnych sporov. Štát potom sám, resp. v prevažnej miere, znáša náklady za poskytnutie právnej pomoci znevýhodneným osobám. V takom prípade je viac ako vhodné stanoviť podmienky, za ktorých bude takáto forma právnej pomoci fyzickým osobám patriť, a to predovšetkým v snahe vylúčiť zneužívanie tejto právnej úpravy. Jednou z takýchto podmienok je skutočnosť, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu (§ 6 ods. 1 písm. b/ zákona č. 327/2005 Z.z.). Samozrejme, nie je úlohou správneho orgánu prejedukovať výsledok konania vo veciach podľa § 3 zákona č. 327/2005 Z.z. z vecnej stránky. Za plne opodstatnené však treba považovať oprávnenie správneho orgánu, aby skúmal, či v konkrétnom prípade nejde u žiadateľa o zneužitie práva, alebo napr. či už zo skutkových tvrdení žiadateľa (bez potreby vykonávať dokazovanie) nie je nepochybné, že jeho návrhu nemožno vyhovieť napr. z dôvodu zániku práva uplynutím času alebo ak je v dôkaznej núdzi. Za obdobnú treba považovať i situáciu, ak žiadateľ vyvracia skutočnosti, ktoré už boli záväzne vyriešené v iných konaniach alebo ak nemôže v súdnom konaní dosiahnuť úspech z procesných dôvodov, napr. z dôvodu včasného nepodania opravného prostriedku, resp. jeho neprípustnosti podľa procesných predpisov.

Pojem zrejmej bezúspešnosti v spore bol v našom právnom poriadku pôvodne obsiahnutý len v § 138 ods. 1 O.s.p. v súvislosti s posudzovaním žiadosti účastníka konania o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, keď O.s.p. pre priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov vylučuje zrejme bezúspešne uplatňovanie alebo bránenie práva. Občiansky súdny poriadok však konkrétne neupravuje, čo je potrebné pod týmto pojmom rozumieť. Zákon č. 327/2005 Z. z. príkladmo uvádza, na čo je potrebné prihliadať pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu, keďže jednou z podmienok pre priznanie tohto nároku je, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu. Pri aplikácii § 138 O.s.p. všeobecné súdy judikovali, že o zrejmu bezúspešnosť sa jedná najmä vtedy, ak už zo skutkových tvrdení žiadateľa je nepochybné, že mu vo veci nemôže byť vyhovieť.

Ustanovenie § 8 zákona č. 327/2005 Z.z. nepredstavuje taxatívny výpočet skutočností, na ktoré musí odporca pri posudzovaní otázky zrejmej bezúspešnosti sporu prihliadať, avšak na konkrétne skutočnosti, ktoré sú v citovanom ustanovení výslovne uvedené, podľa názoru odvolacieho súdu, má centrum prihliadať vždy. Rozsah posúdenia zrejmej bezúspešnosti sporu je v kompetencii odporcu a závisí od okolností konkrétneho prípadu.

K otázke posudzovania zrejmej bezúspešnosti sporu Centrom právnej pomoci zaujal názor aj Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom rozhodnutí sp.zn. II. ÚS 253/2013-24 z 25. apríla 2013, v ktorom konštatoval, že „Posudzovanie zrejmej bezúspešnosti sporu zo strany Centra právnej pomoci podľa § 6 ods. 1 písm. b/ zákona č. 327/2005 Z.z. je pritom len posúdením splnenia jednej zo zákonných podmienok na poskytnutie právnej pomoci podľa ustanovení toho osobitného právneho predpisu, ide len o formálne preskúmanie odôvodnenosti návrhu žiadateľa o poskytnutie právnej pomoci ako osoby v

materiálnej núdzi, čo v žiadnom prípade nie je možné stotožniť s právnym posúdením úspechu alebo neúspechu sťažovateľa v merite veci, čo výlučne patrí do právomoci všeobecného súdu, ktorý vo veci koná. Sťažovateľ mal navyše zachované právo zvoliť si sám právneho zástupcu mimo inštitútu právnej pomoci poskytovanej Centrom právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z.z. osobám v materiálnej núdzi.“

Z vyššie uvedeného vyplýva právomoc odporcu pri analyzovaní splnenia podmienok ustanovených v § 6 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z. skúmať zrejmu bezúspešnosť sporu, v rámci ktorého žiadateľ právnú pomoc žiada, avšak nie do takej miery, aby došlo k tzv. prejudikovaniu konania vo veci samej (konania, v ktorom žiadateľ požaduje nárok na poskytnutie právnej pomoci).

Odvolací súd má za to, že odporca v tomto prípade konal nad rámec svojich právomocí, keď hodnotil, či sa nejedná o zrejmu bezúspešnosť. Zo skutkových tvrdení navrhovateľky a taktiež z dôkazov nachádzajúcich sa v administratívnom či súdnom spise nemožno bez pochybností vyvodiť, že žiadateľke o poskytnutie právnej pomoci - navrhovateľke, nemôže byť vo veci vyhovené.

Navrhovateľka sa domáhala poskytnutia právnej pomoci vo veci podania dovolania voči rozhodnutiu krajského súdu. Centrum, ako aj krajský súd zdôvodnili svoje rozhodnutia tým, že v prejednávanej veci nemožno vylúčiť zrejmu bezúspešnosť sporu, a to z dôvodu, že dovolanie, ktoré chcela navrhovateľka podať, nie je prípustné. Uvedené vyvodili z ustanovenia § 239 ods. 3 O.s.p., ktoré obsahuje výpočet uznesení, proti ktorým nie je dovolanie prípustné. Avšak ako Centrum, tak aj krajský súd opomenuli pri rozhodovaní ustanovenie § 237 O.s.p. Predmetné ustanovenie taxatívne vypočítava dôvody zmätočnosti, v prípade existencie ktorých je dovolanie prípustné vždy, bez ohľadu na to, v akej procesnej forme odvolací súd rozhodol, teda bez ohľadu na to, či odvolací rozhodoval rozsudkom alebo uznesením. Pri podaní dovolania je dovolací súd z úradnej moci povinný skúmať, či sú tieto podmienky dovolania splnené. Dovolanie možno v tomto prípade napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, pri ktorých je inak dovolanie podľa § 239 ods. 3 O.s.p. vylúčené. Z uvedeného vyplýva, že neprípustnosť podania predmetného dovolania nemožno posúdiť len na základe § 239 ods. 3 O.s.p., a teda nemožno len na základe tohto ustanovenia konštatovať zrejmu bezúspešnosť sporu. Centrum malo pri rozhodovaní o žiadosti navrhovateľky posúdiť predmetnú žiadosť aj v kontexte ustanovenia § 237 O.s.p.

Najvyšší súd zastáva názor, že nemožno konštatovať, že z tvrdení navrhovateľky či z predložených písomných dôkazov je nepochybné, že jej nároku nemôže byť vyhovené. Odporca ako aj krajský súd svojím konaním prekročili stanovenú alebo dovolenú mieru skúmania zrejmej bezúspešnosti podľa § 8 zákona č. 327/2005 Z.z.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. zmenil a rozhodnutie odporcu Sp.zn. 5213/2014 zo dňa 29.07.2014 zrušil a vec vrátil odporcovi na ďalšie konanie pre nesprávne právne posúdenie veci.

Ak odvolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie správneho orgánu v medziach oprávneho prostriedku nie je v súlade so zákonom a súd prvého stupňa žalobu zamietol, môže rozsudok súdu prvého stupňa zmeniť tak, že zruší rozhodnutie správneho orgánu a vráti vec žalovanému správne orgánu na ďalšie konanie. Inak o odvolaní rozhodne spôsobom podľa § 219 až 221 tohto zákona (§ 250ja ods. 3 O.s.p.).

Správne orgány sú viazané právnym názorom súdu (§ 250ja ods. 7 O.s.p.).

Na základe vyššie uvedených dôvodov sa odporca opätovne bude zaoberať splnením podmienok pre poskytnutie právnej pomoci podľa § 6 zákona č. 327/2005 Z.z., predovšetkým z pohľadu zrejmej bezúspešnosti konania vo veci, v ktorej navrhovateľka žiada poskytnutie právnej pomoci.

O trovách konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s §

250l ods. 2 O.s.p., tak, že navrhovateľke, hoci mala vo veci úspech ich náhradu nepriznal, keďže si ju neuplatnila a z obsahu spisu súd nezistil, že by navrhovateľke trovy vznikli.

Podľa § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“), odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Podľa § 492 ods. 1 SSP konania podľa tretej hlavy piatej časti O.s.p. začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Dňa 01.07.2016 nadobudol účinnosť nový procesný predpis - Správny súdny poriadok. Vzhľadom k tomu, že predmetné odvolacie konanie začalo pred dňom nadobudnutia účinnosti SSP a jedná sa aj o konanie podľa tretej hlavy piatej časti O.s.p., dokončí sa podľa doterajších predpisov.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.